

KOLOZSVÁRI KÖZLÖNY.

SZERKESZTŐI SZÁLLÁS:

Belső farkas-utca 78. sz. alatt gr. BÀNFI ház emeletében.

Megjelen a lap hetenkint háromszor u. m. kedden, csütörtökön és szombaton délbén.
 Ára évnegyedre 3 ft. o. é. Hirdetési ár: négyhasábas sorért először 7 kr., másodsor 6 kr., harmadsor 5 krajczár o. ért. s minden hirdetés után 80 kr. bélyegdíj. Előfizetés s hirdetés a kiadó-hivatalnál kezeltek.
 A „nyilvántartás” cikkek sora után 20 kr. előleges beküldése mellett a szerkesztőséghez czimzendők.

KIADÓ-HIVATAL:

Középutca, STEIN J. könyvkereskedése.

Előfizetési felhívás

A

„KOLOZSVÁRI KÖZLÖNY”

ápril—juniusi folyamára.

Előfizetési ár:

Egészévre	12 ft.
Félévre	6 „
Évnegyedre	3 „
Egy óra	1 „

A negyedik nemzetiség.

IV.

(D) A jogegyenlőség egész magyar királyságban ki levén mondva, többé már a feudal nyomás miatt nem féltheti a székely nép egyenlő nemesi, s a szász régi egyenlő polgári jogait senkitől; a személyes jogegyenlőség egyszersmind meghiúsította ama kizárólagosságot, melyet ezen területek régi előjogai szerint azoknak birtoklására nézve csak is a terület ős lakói gyakorolhattak; az ősiség eltörlése által úgy a székely, mint a szász birtoklási kizárólagosság lehetlenné vált.

Megszűnt ez által egyszerre minden kiváltság; s így megszűnt a külön köztörvények szükségessége. A polgárzat intézvényei egygyé olvadtak össze, s bennök az egyéni érdek ugyanazonossá vált mindenkinél.

Ezen helyzetnél fogva a nemzetiségi helyhatóságok fogalmának ősi értelme is nagyrészt elveszett. Ennélfogva a helyhatósági jog csak mint állami jog marad fen a birt. autonomia természetére nézve, s a nemzetiségi kérdés mellett csak is ily alakban érvényesül.

Fenn elmondott észleleteink alapján Erdélyben a régi nemzetiségi jog fogalmának eredménye az volt, hogy saját területén birt. kiváltságaiban a más terület nemzetisége nem háborgathatta, ez volt a nemzetekről nevezett helyhatóságok joga; országos joguk pedig az volt, hogy az ország kormányzatát vivő cardinalis hivataloknak a rendek választása alapján kinevezésénél az uralkodó tekintettel kellett hogy legyen a különböző nemzetek illetőségére, a nélkül azonban, hogy ez illetőség valahol szigorúan meg lett volna határozva; a főtekintet a hitfelekezeti részesedésre levén fektetve. De maga a nemzetiségi tekintet is, a mint már említettük az illető területekre, s nem a születésre vonatkozott.

Ennél több jogot nem látnak a nemzetiség régi fogalma alatt, miután a nevelés kérdése egészen a vallás körébe tartozott, melyek közt a bevetteknek szabad gyakorlatát az ország törvényei kellőleg biztosíták.

Már most a románok, kik 1848-at tagadják, midőn a negyedik nemzetiség elismerését sürgetik, ha a régi nationalis jogokból indulnak ki valószínűleg, most szintén saját területet kívánhatnak külön kiváltságokkal, és azt, hogy a cardinalis hivataloknál nemzetiségükre illő tekintet legyen, külön területek jogán. Vagy pedig az 1848-i eszmékhez csatlakoznak, mely a jogegyenlőséget, nemzet és vallás különbség nélkül kimondá, a miáltal tetteleg megszűnt a helyhatósági, politikai nemzetiség értelme, s a román nemzetiség többé nem tekinthető egyik vagy másik nemzetiségi területbe keblezettnek, hanem teljesen önálló nemzetiség lett, s a negyedik nemzetiség eszméje őt az egész Királyhágón inneni területre nézve illeti.

A külön nemzeti terület együtt-lakó népeknek nem egyéb, mint halála a nemzetiségi egyéni érdekeknek. Érezhetik ezt már is a románok a királyföldön. Közel példa a mart. 11-ki és 12-ki egyetemi gyűlés. Ha a románok, mint nemzet kívánnak külön területet, akkor tetteleg elismerik, hogy a fundus regius a szászoknak szintén külön területek, holott ez ő okmányilag is az oláhokkal közös birtokuk vala; de ha a nemzetiség eszméje folytán csüngenek a külön területen, el kell ismerniük, hogy a magyar nemzetiségnek szintén külön területének kell maradnia, valamint saját területéből a székely nemzetet ki nem zavarhatják. Ebből mi következik? Az, hogy min-

den ily területre a tulajdonos nemzetiség ulti kizárólagos peesétjét, és ott az egyéni jognak az uralkodó nemzetiség joga előtt el kell némulnia.

Alig ha csatlakozunk azonban azon emlékeztünkben, hogy a külön román terület eszméje eredetileg nem is román, hanem szász eszme, köztünk is egykor azon felosztási tervet, a mely szász főből indult ki. A jogegyenlőség alapjani osztályosság bizonynyal terhebb, mint az, hogy felsőbbiséget, sőt döntő hatalmat gyakoroljunk mesterként a majoritással. E részben a germán elem mindenütt jó tapintattal bír, a mint Csehországban láthattuk, és midőn Törösvár és Szeliste kiszakítása mellett látjuk buzogva a szászokat, aligha nem számíthatunk arra, hogy ma-holnap a királyföld románait oly helyzetben láthatjuk, mint Csehországban a cseheket.

A szász nemzet nagyon eszéyes nép volt elejétől fogva, ő a népes szász városok megalapítása s azoknak a székektől külön nem szakítása által dominálta a vidékeket, hol a köznép közt az ottani román elem is lakozik. Így sikerülhetett nekik a vlakokkal és bessenyőkkel közös földet végre Saxenlanddá átalakítani. A helyesen beosztott városok nyomása sok román absorbeálhat egy lehetősé szász nemzeti területben, a miért most kívánatosnak látszhatik azon egy pár szélső vidékről lemondani, hol a románok vannak többségben. Ők ezen végvidékeket földadnak, s ezzel egy állítandó román terület részére 50—60,000 lelket, de megnyernek aztán egy közvetlen szász területnek párszáz ezer román, a kiknek a szász nemzet politikailag urává válnék.

Nem tudjuk, hogy a románok minő nézettel vannak ily territorialis kiszakítás iránt. Kérdést nem szenved, hogy a magyarság is a megyéken sok román absorbeálna, a román is sok magyart, de mi sajnálónk a román területre rekedt magyarokat, valamint a románok sajnálhatnák a szász és magyar területre rekedt románokat; mert ők mind más nemzetek felsőbbisége alatt állának csupán azért, hogy saját nemzetük is valaha egy ily kis területen többséget gyakorolhasson.

A területi jog az egyéni jog rovására történik most, midőn a nemzetiség éppen érdekeinek egyesítését követeli, s erre nézve az alkotmányosan gyakorolt egyéni jog alapján többet elérhet minden nemzetiség, mintha külön felsőbbiségeket terem.

Ha külön területeken külön tömör csoportozatban laktának Erdély többi népei annyira, mint a székelyek, vagy mint a svájci kantonok lakói, akkor a területi eszme alkalmas volna; de miután együtt laktak, ez eszme a nemzet egy töredékének uralma, a más nép uralma alá szakasztott töredék feláldozása árán.

Azt hisszük tehát, hogy ezen területi kiszakítás mellett a románok nem fognak buzogni, midőn a megyei élet által az összes ország sorsára sokkal általánosb befolyást gyakorolhatnak szétszórót, és számos népek egyéni joga alapján.

A mi a nationalis jognak intézményünkben látható azon másik eredményt illeti, melyet az 1791-i XX. cikk magyaráz, miszerint a kardinalis hivatalok a választás alapján az uralkodó által a nemzetiségi illetőség tekintetbe vételével nevezendők ki, ez oly hagyománya ős rendszerünknek, melyet nálunk elvetni nem lehet, éppen azon elvek alapján, a melyeket első cikkünkben kimondottunk. Csakhogy jövőre ezen törvénycikk értelmét szószerint kell venni, s a születési nem pedig a helyhatósági nemzetiséghez kötni, mert az utóbbi esetben a románok megint a jogból kimaradnának annyira, hogy méltán óhajthatnak inkább bárminő kis saját terület kiszakítását.

Bármennyire összhangzatlan az egyéni érdem méltatásával és a cosmopolitikus eszmékkel, s bármennyire mondjanak ezért elavult gondolkozástaknak, mi határozottan elismerjük, hogy valamely vegyes népi ország kormányzatánál és igazság-szolgáltatásánál, a tényezők összeállításában a nemzetiségekre határozott tekintettel kell lenni; és Erdély területén az unio érvényességével mellett is szükségesnek látjuk a leopoldi oklevél 5-dik pontja és az 1791-i XV. és XX-dik törvényezikkeit fentartani, a Királyhágón

innen lehető országos hivatali állásokra alkalmazva, és oda módosítva, hogy a három nemzet mellé a negyedik vagy is a román oda igattassék.

A hamburgi nemzetközi mezőgazdasági kiállítás.

Ezen közérdekű ügyben a fölséges királyi fő-kormányzásoknak alább közlendő leirata küldetett meg hozzáuk:

9218. — 1863.

Ő császári és apostoli királyi Felsége, Erdély nagy Fejedelme és Székelyek Ispánja, legkegyelmesebb Urunk nevében.

A „Kolozsvári Közlöny” szerkesztőségének!

Ezen „K. Közlöny” szerkesztősége ezennel felszólítatik, miszerint ide mellélt „Ausztia” című heti lap 8-dik számában megjelent, a közelebb Hamburgban ezen folyó év július 14-től 20-ig tartandó nemzetközi mezőgazdasági kiállításról irt értekezletet, hazánk közérdeke előmozdítása tekintetéből és pedig a tárgy sürgős volta miatt mentől előbb lapjában magyar fordításban kinyomatván közhírré tegye, figyelemztetvén a közönséget e cikk végén arra, hogy a kiállítás marháira nézve egészségi utlevek kívántatnak s igen észszerűnek találatik, miszerint a kiállítás előleges bejelentése s arra leendő előkészület a többi osztrák tartományokban még uralkodó marhavész miatt ne függesztessék fel, mivel a bejött hivatalos kimutatások szerint a marhavész több tartományokban már elenyészett, másokban pedig csökkent s e szerint remélhető, hogy a kiállítás megkezdése a marhavész az osztrák birodalomban teljesen megszűnend, sőt a legkedvezőlebb esetre kiállításba van helyezve, miként az osztrák birodalombeli marháknak a véstől nem látogatott vidékekből a határszéleken át vitelők egyezkedés útján megállítandó némely elővigyázati rendszabályok mellett meg fog engedtetni. Minthán továbbá az említett bejelentésre csak még a jelen martius és jövő április havak vannak kitelve s minden országokból, jelesen: Angolhon, Amerika, Svéd, Meklenburg, Hannover és Poroszthonból az ezen kiállításban legszámosabb részvétel van kiállításba helyezettve, az egyes vállalkozók figyelemztetendők az iránt is, hogy könnyű és jutányos névszerint az ugynevezett iramlovak (jucker); továbbá a magyarhoni és erdélyi marhafajták, melyek a dänországi nehez meneti lovakat sokkal felül mulják, úgy a különböző szárvasmarhák, juhok és sertésfajták e kiállítás alkalmával jelentékeny kelendősegre számíthatnak. Végül az ezen kiállítás programjával s az e tekintetbeni eljárással bővebben megismerkedni kívánó közönség az „Erdélyi hivatalos Értesítő”-nek 204 s következő száma alatti lapokban megjelent hivatalos hirdetményre utasítandó.

A kinyomatási költség megtérítése felől ezen „Közlöny” szerkesztősége, ha kívántatni fog egyszersmind biztosítván.

Az Erdély nagy Fejedelemsége királyi fő-kormányzóságának Kolozsvárt, martius 18-án 1863 tartott üléséből. Crenneville. Schreiber.

Az „Ausztia” című lap fenemlített cikke nemzeti nyelvünkre átfordítva im itt következik:

Azon a német földterületen e nembem legelső nemzetközi mezőgazdasági kiállításról, mely jelen év július 14-től 20-ig Hamburgban a Heiligegeist-feld-en fog megtartatni; a nyilvános lapok már többször tették jelentést. (A „Wiener Ztg.” is 7-dik számú fő- és 21-dk számú esti lapjában, valamint az „Allg. Land- und forstwirtschaftlichen Zeitung” 2—4 és 5-dik s végre a legfőbb korona tartományok gazdasági lapjaiban.) E lapokban egyszersmind megemlítették azon kedvezményeket is, melyek a cs. k. kereskedelmi ministerium közvetítése által a kiállítás érdekében a kiállításra nézve kieszközöltettek, a minők a kiállítási tárgyak viteli díjának egy mázsa és egy mértföld után 1 o. é. krra mérséklése, s azon tárgyaknak vámmentes visszahozatala, melyek Hamburgból eladatlanul, visszahozandók lesznek. Az előbbi kedvezményre vonatkozólag megemlítendő, hogy azon vasuti igazgatóságok is, melyek különben a viteldit az állatokra nézve darabszám szerint számítják, ezuttal az élő állatok után is, miképp egyéb tárgyaknál, csakis súlyok után számítva fogják a viteldit fölvenni. Ezen mérsékelt viteldi igénybe vehető végett a kiállító feladata két bizonyítványt mutatni be: u. m. 1-ór a bebecsátási bizonyítványt, melyet minden kiállító május 1-ig Hamburgban teendő bejelentése folytán az ottani kiállítási bizottmánytól megkap, és 2-ór egy igazoló iratot azon mezőgazdasági egylettől, melynek a kiállító hatásköréhez tartozik, (avagy hol ily gazdasági egylett nem léteznék, ott a közigazgatási hivataloktól) és a melyben a kiállítási tárgyak minőségük szerint elősoroltatnak.

Hírszerint Poroszország s az átvitelnél Hamburgig utban eső több német tartományok s vasutizgatóságok is hasonló könnyítésekkel gondoskodtak.

A részletes szabályok a hamburgi kiállítási bizottmány által szétküldött programmal együtt a cs. k. mezőgazdasági és kereskedelmi ministerium által már a gazdasági egylettek és közigazgatási hatóságokkal közöltettek, honnan valószínűleg az érdekeltek legnagyobb része a kérdés körülmenyeiről tudomást szerezhetett.

Miután tehát a kormány a magáét megtette a kiállításra való beküldés kívánataihoz képpent, fenmarad még

mint földolgoz az, hogy a kérdés az ausztriai mezőgazdasági érdekek által helyes szempontból legyen felfogva s a be-
küldések a kiállításhoz méltólag történjenek.

E végett nem lesz fölszemes tájékoztatás végett ezen
tígről néhány észrevételt tenni.

A szobán levő kiállítás, miképp más nagyobb s kisebb
kiállításoknál szokás, egy bizottság által intéztetik, mely
a folyó költségeket a kiállítók és látogatók által fizetendő
díjból kívánja fedezni. Erre vonatkozólag megjegyezhetjük,
hogy a kiállítókra eső fizetési illeték túlzottnak nem tekinthető.

A végrehajtott bizottság tagjainak névsora, kiknek
élén báró Merk osztrák general-consul áll, kezességül szol-
gál arra nézve, hogy a vállalat komoly alapon nyugszik vagy
is, hogy a vezértörvények az, hogy egy német, mint a nem
német természetű kölcsönös érdekeire nézve egy legúj-
nyosb közvetítés történhessen. Ha ezzel ellenkezőleg azon
nézet léteznék, miképp itt a főzél az volna, hogy a száraz-
földi kelendőséget kereső tulajdonú angol gépek, eszközök
s tenyésztő állatok hozassanak, mi e nézetet nem oszthatjuk.
A mi főként a hasznos állatok ill. az északi tengeren
innen és teli tenyésztési viszonyokból kitérnek, hogy a kivi-
tel tüzéreknek Hamburgban s a földesedőknek Nagy-Britanniában
a scandináv szigeteken stb. folyamatos szükségük van a bel-
földi marha-productumokra, ellenben az angol állattenyésztés
a szárazföldi által több irányban túl van szárnyalva. Mi a
német állattenyésztőkre nézve ezen nyújtott alkalmat felelt
fontosnak éppen azért látjuk, mert ez által az eddig létezők
közül a legjobbat ismerhetjük meg, s ha ők ez alkalommal
oly tenyészállatokhoz juthatnak, melyek hasznosak válnak,
ez annál üdvösebb. Egyszersmind azonban előreláthatólag
arról lesz szó, hogy a tömeges kivitele által birhedett ham-
burgi barompiac a marha-productumok egy további gazdag
választékosságnak nyílik meg, miáltal természetesen a barom-
tenyésztők, kik kelendőségre számíthatnak, nem kevésbé ér-
dekelvők, mint a hamburgi bajostársulatok és szállítók s a
tengeren teli fogyasztók. Ezt kiválólag igazolja a kitett di-
jak állása, melyek közt a számtalan érmeiken kívül ezer
tallér a gépekre (kivált a gőzekre) és 22,000 tallér a
marhafajokra van szánuva. Habár a kiállítás alkalmával az
angol gépek nagyobb kelendőségre számíthatnak, ha kivált
osztrák mezőgazdák a legújabb s figyelemre méltó kiállí-
tott gépekkel megismerkednek s azoknak behozatalára ösz-
tönöznek, ebben a viszonyosság semmi megrontását sem lát-
hatjuk. Csak a könnyenhiúság ellenében figyelmeztetjük
az illetőket, s az ajánló idegenek alapos megvizsgálására
kérjük föl. Egyébaránt a mint tudva van az angol gépek
már régebbi idő óta utat törtek a szárazföld déli piacáig,
és pedig nem ártásos, hanem haszonvetőségük s szilárd-
ságuk folytán, s nincs semmi ok azon megjegyzésre, hogy
ezáltal kevésbé értékes tárgyak invasiójára lenne kitéve.

Az angol gazdasági géptárgyak állásapontja mellett egy-
szersmind az északamerikai, frankhoni, belga és északné-
metországiakat is itt megismerhetjük. Minő okulás, s minő
ismeret-bővítésre lel alkalmat itt az osztrák mezőgazda és
gépez!

Azonban egyszersmind Ausztria gazdasági természet-
nek is meg kell most mutatni: mit nyújthatnak ők a ten-
gerentuli piacoknak a mellett, hogy ők Hamburgban szak-
ismeretűeknek sokat érő tágasbitására tesznek szert.

A kiállítások, valamint a díjazás módzataira nézve
nem jelentéktelen elemeket látnunk fektetni abban, hogy
ilyenkor az egyfajta marhák egymással mindig összehason-
líthatók, s e szerint nem a külön fajták versenyeznek egy-
mással, hanem csak a hasonló használatu s fajtájú egyedek.
Például a kiállítási program szab a lovakra 25 és 400 tal-
lér közötti díjakban összesen 6,000 tallért a következő m-
nőségekhez képest: televér keleti ménnek, vadász, lovag-
és hadilovak, melyek N.-Britanniában s Írban születtek s
ugyanazek a szárazföldön születtek; n.-britanniai és ír-
honi hámos lovak, ugyanezek a szárazföldiek közül; me-
zőgazdasági használatra való lovak, angol, francia, né-
met stb. fajtájuk elklónítva, a legerősebb kötetű igavonó
lovak, ponyy-k. Szarvasmarhákra 20 tallértől 200 ig való
díj összesen 11,500 tallér van feltéve, s e nemből megkül-
önböztetnek a marchi-oldeburgi, hollandi és felső-németor-
szági fajták, a sweicziak s rokonfajuk, az Angolban
született angol fajták, a francia s más különösen meg nem
nevezett fajták, és végre a keverékek. Hasonló a megkül-
önböztetések a juhok és sertésekre nézve.

A kiállítás és díjazásnál kijelölésre nézve csak azon
kívánatként lehet, hogy végre a mi osztrák marhafajtánk is
saját nevéken továbbra ne a „németen” és „különböző” faj-
ták közé soroztatnának.

A nemes lovak és juhok ausztriai tenyészítőit a pinz-
gani és magyar lovak, a hegyvidéki osztrák marhafajták és
magyar szarvasmarhák, valamint a magyarországi és sze-
remeségi legkiválóbb sertésfajok közül a felmutatható legjob-
bakat állítsatok Hamburgban is európai mezőgazdák szemé-
re elő; Ausztriának itt is meg kell mutatnia, hogy javak-
ban dús, s hogy bírja az eszközt nagyot mutatni fel, s hogy
ő méltó az elismerés tisztelőre.

Meg kell még említenünk, hogy kivált a batárokon
mindentűt a marhavész batározottan enyészik s részben már
teljesleg megszűnt, s bejelentőnkre nézve a még fenálló ha-
tározatok semmi akadályt nem fognak nyújtani.

Az ideiglenes megyebizottságok.

A Dobokamegye. Az ideiglenes bizottsági gyűlés
vége mart. 25- és 26-áról: A román részről vezérnök
B. tanácsos ur ő mlga beadván a Felsőhegyi bálafelelő
a leérkezett kegyelmes leiratokra, felolvastatták; minnek nyo-
mán a magyarok részéről is kívántott mult tudósításunkba
kiemelt beadványai felolvasatása. A román többség e mel-
tányos kérés teljesítését megátolta; minélfogva csak elnö-
kileg leendő felkutatások remélhető. Jegyzőkönyvileg óvás
tétetett a többség e jogtalan méltánytalansága ellen.

A jegyzőkönyv miként szerkesztésére vonatkozó fő-
kormányai leirat tárgyában a főbizottság elnöke jelenti:
hogy több időt igényelvén e kérdésben megállható tervet
készíteni, a jövő bizottságig a főbizottság időbaldé-
kot kér. Megadott.

Főbizottsági elnök b. W. F. ő mlga szönyegre ho-
za bejelentett s a minoritás által elfogadott azon törvényes
követelményeit, miszerint csak a mult gyűlésben megkísér-
lett, testületi batározaton nem alapuló, két nyelv összeha-
rávala verifikálhatná a fajt napló modoru jegyzőkönyv
szerkezeti módrol történék visszatérés a törvényes gyakor-
lati formához az 1861-iki bizottsági batározatok értelmé-
ben; azaz, hogy a jegyzőkönyv külön magyar és külön
román szövegbe szerkesztessék, s mindkettő hitelesítessék.

Hosszas és élénk vita nyomán, melyben az amalgami-
zált szerkezet gyakorlatiatlansága, minden törvényességi
fogalommal összeférhetlensége, s sajnálatossága és nevése-
gessége közt batározódó képtelensége, a sofsámk minden
fogásaival szemben kimutattattak, a mlgs elnök kérdés tár-
gyán kitérte, a mostani szerkesztési modorral szemben az
1861-iki bizottsági batározatok értelmében szerkesztési mo-
dort. A szavazatra kerülés pontján, melynél a román rész
többségétől megkönni látszott, a batározathozás a 26-i
tűlésre halasztott, 25-én délután 6 órakor azon indokból,
hogy a 26-i tűlés az 1861-iki bizottsági batározatokat is
szönyegre hozhassa.

A 26-i tűlésben a román többség az 1861-iki jegyző-
könyvek forma hiányában türelmet talált a kérdés elnapolá-
sára akkorra, midőn a főbizottság a fenderített főkom-
leírás alapján tervét beadandja. Hiában protestált a magyar
minoritás az elnapolás ellen, követelve, hogy a kérdés,
mely előbbi nap a szavazás stadiumába hozott egyetűl
az indítvány alapján, csak is ez alapon láttassék el... a
román többség ez egy alkalommal többségi elönyt nem
akarta felhasználni. Övástételre kényszerült a kisebbség.
Ezután több főkormányi leírás olvastattat fel, s fel ezek
között a mult szeptemberi gyűlésre vonatkozó reflexiókat
tárgyáz is, mely egyéb pontjait mellőzve, az akkori ille-
téktelen tisztválasztást megsemmisítvén, újnak megtartását
rendeli el.

Mindezek román nyelvre leendő lefordítás végett fő-
bizottsághoz tétettek át. Tárgyalásuk elmaradt.

Ezutal bizottsági gyűlésünk ma délután jegyzőkönyv
hitelesítéssel be fog záratni.

Tordamegye bizottsága. A tordamegyei szin-
tén folyó hó 23-kára kitérte ideiglenes bizottsági tűlés is
főispáni helytartó Züllich István ur elnökle alatt 23-
kán és 24-kén megtartott.

Az első napi tűlésen jelen nem leheték. Azonban a
második tűlésen felolvasott és kiigazított, napló alakban szer-
kesztett jegyzőkönyv után az első napi tűlés folyamáról is
értesítést nyerhetvén, a gyűlés folyama s szellemének kö-
vetkező vázlatát adhatom:

Főispáni helytartó ur azon szellemben tartva, mint a
mult évi sept. 25-i bizottsági gyűléstől tett tudósításomban
jelentem, a közigazgatási, bírói, közigazdasági s közegességi
sept. 25-én inneni állapotokról tett részletes jelentést; és a
bizottsági névsor felolvasása után fensőbb rendelték sor-
ban felolvasását tűzte ki a tanácskozmány első tárgyán.

De bizottsági tagok Tisza László, b. Kemény
György, b. Huszár Károly, b. Kemény János, péterlaki
lelkész Benkő János és mások a jelen bizottságnak
magával az id. bizottságok szervezését tárgyzó utasítás-
sal is meg nem egyeztethető régebbi és újabb tagokból
fűsioját: az új bizottsági tagoknak illetéktelenségét, mi-
után a sept. 25-ik bizottsági csak elnapoltatt, de el nem
oszlattatt, és a választásnál tisztí visszaéléseket, úgy az új
tagok quali reversálisat oly akadálynak tekintik, melyek
eloszlattásig illetleg orvoslásig az utasítás szerli bizottmá-
nyi jogok gyakorlata keserű illusio; és a bizottság consü-
tuálnak semmi esetre nem tekinthető. Kijelentik: hogy a
bizottsági tárgyalásokban részt vesznek, de a történt visz-
szaelelések ellen, melyekért főispáni helytartó urat interpel-
lálták, s felelőssé tették, folyamodni kívánnak.

A nagy többség ezen nyilatkozatokat osztotta, melyek
ellenében főispáni helytartó ur a provisorius állapotra, a
felsőbb idevonatkozó rendeletekre, és a tisztí kihágások
megbüntetését eszközöl mozzanatoknak bizottsági általi
megtehetésére hivatkozott. „Azonban a folyamodás fölter-
jesztése, és a tárgyalások folytatása batározatba ment.”

A felolvasott decretumok, melyek a kataszter-ügy, nyil-
ván-könyvek, majorság-pénztár, katonamentesség stb. kér-
désekre vonatkoznak, a többség által oly neműeknek nyil-
vánítottak s a szerint enunciatáltak: hogy a bizottsági
azok érdemleges tárgyalásába nem bocsátkozhatik, ország-
gyűlés elibe tartozván.

A megerősítés alá tartozó tiszték és törvényszéki bí-
rák választása szintén elhalasztott, miután Kemény
György által fölfejtett: hogy ott, hol candidál a főispáni
helytartó a hitelekhezettek jelenlegi arányához képest minden
betöltendő állomásra 15 egyént, tehát egy törvényszéki elnö-
kégre, egy bírói állomásra stb. 15-öt, ott candidatio nem lehet,
mert például 15 törvényszéki elnökségre alkalmas egyént a
megye egyik területében, s a másikkban ugyanannyit találni
nem lehet; sem a választásnak candidatio és confirmatio mel-
lett a választásra nézve nincs semmi jelentősége; sem a jelen-
legi viszonyok a választásra nem alkalmasok, mely a kedélyeket
fel szokta korbácsolni; míg jelenben a kedélyek csillapítása az
idő szükségéhez tartozik. Tisza László pedig sajnálva mind
a jelenlegi provisorius tisztviselőt, ki a definitív állapotokig
remélhető helyzete megtartását, mind az ennek helyébe
lépérendt újat, ha amannak helyét elfoglalva egy rövid időn
bekövetkeztető definitív állapotnál kényerűtől rögtön meg-
fosztatnék.

A Tisza László által indítványozott és szerkesztett
folyamodvány szózatolás újfáni változtatás nélkül elfogadtat-
ván, s a minoritás kérése is felküldetni batározatván, a
gyűlés eloszlott.

Fel kell még jegyeznem, hogy báró Kemény György
felhívása folytán, miután az elmozdított tisztviselők miatt
keserű szavak emeltettek a már említett szónokok által há-
rom oetroyált szolgabíró: Almási Sámuel, Dávid András és
Fegyvernéki, valamint alispán Kórodi Samu, ez utóbbi a
jelenben nem létező alkotmányos főbírósságot megtartva, azaz,

hogy megtartása iránt nyilatkozva lemondottak. A gyűlés
élénk rokonszenv kifejezésével fogadta.

Főispáni helytartó ur az izgalmas vita folytán egy
higgadt mérsékletnek, mely mindenkinél becsillandó, de egy
gyűlést vezető magas állású egyéniségnél mellőzhetlen fel-
tétel, szép bizonyítványát adta. Nem bántott, jogában sen-
kit nem korlátozott. Igyekezett a kormányi utasításokat, mint
annak organuma, érvényesíteni a nélkül, hogy a kezében
özpontosított anyagi hatalom használatbavételére csak gon-
dolni is látszott volna. Mi ebben nem erőtlenséget, ellenke-
zőleg politikai képzettséget, és az alkotmányos formák iránti
érzékét látunk.

A gyűlés egész folyama tanulságot szolgál arra nézve,
hogy a szellemi még akkor is hódításokat tesszen, mikor az
anyagi erő uralkodik; és hogy minden alkalommal, melyet
a hatalom a viszonyok kényszerítése alatt a népek nyilat-
koztatára nyújt, ezen végzettszerű hiáltság hallatszik: alkot-
mányos szabadság!

Sz. L.

Alsó-Fehérmegye bizottsága mart. 23-kán gyűlt
össze. Legelőbb a bizottsági tagok névsora olvastatik fel,
mely a főispán megnyitott beszéde követ. Ezután a jegyző a
terjedelmes bizottsági új szerkezeti utasítást olvassa fel
magyar nyelven, mire Axenti felszólalása folytán román
nyelven is felolvasatlik. Egy német hazánkfa németül is kí-
vánta felolvasatni, miután azonban fel akarták volna olvasni,
kivánsától eláll. Erre nézve a mi nézetünk az, hogy
miután Alsó-Fehérmegyében a német elem éppen nincs igényt
tartható létszámmal, a nemzetiségek nyelvi jogát nem le-
hetne az egyénekre redukálni, mert akkor Babeltornya lesz
a municipium. Fehérmegyében úgy hisszük van annyi izra-
elita, mint német, és így zsidó nyelven is követelhetik
végre a felolvasást. Ezután Axenti egész méltatlankodással
kél ki az ellen, hogy őt csak Axenti Juonak írták a névsor-
ban és nem tették oda felvett „Severn” nevét, mit az
osztrák és orosz császár ő felségeik is részére adott diplo-
máikban használtak. Őda tette a Severn nevet is. Ezután
Severn ur közsönetet indítványoz Császár ő felségéhez, és
gróf Nádasdi ő excellenciájához, kifejezve, hogy a gyűlés
a leklüdtött szerkezetet elfogadhatja, „Kegyetlen” ural, „Ke-
mény” (István) báró állott szemben, s kiköt az 1848-diki
törvények mellett, ha azonban a bizottsági szerkezet mel-
lett nem lehet szólni, csatlakozik Zeyk Károly formulázá-
sához, mely el is fogadtatik, általában ide megy ki: „Alsó-
Fehérmegye bizottsága a leklüdtött szervezetet a felolvasás
által kihirdetnének tekintik, a bizottsági román tagjai a
nemzetiségük iránt abban tanúsított kedvező intézkedésekért
köszönetet szavaznak.” Ezután apróbb rendeletek s helygyi
dolgoz következtek, a mi részben a többi bizottságokkal
egy értelemben batározaták. A második napi tűlésben a kor-
mányrendeletek sorozatának — melyeknek egy részét az
országgyűlésre, másrészt a főispáni elintézésre utasított ki,
a bizottság — bevégződése után a tisztválasztás tűzetett ki,
a gyűlés jelen helyzetben a tisztválasztásba bocsátkozni nem
kiván, a román tagok azonban kívánták volna, de csak is
a közigazgatási hivatalokra a választást. A bejelentett indít-
ványok sora következvén Zeyk Károly felirást indítványoz
ő Felsőhegyi egy megragadó szónoklatában, melyben ő Fel-
sége kéressék meg a nyomasztó provisorium megszüntetésé-
re, s a törvényes tere való visszahelyezés megrendelésére.
Az indítványozó által felolvasott felirati szerkezet elfogadtat-
tik. A románok azon okból, hogy a felirathat az erdélyi
országgyűlés egybehívásáról nincs szó, egy kérvényt nyuj-
tanak be ő Felsőhegyi.

Udvarhelyszék martius 24. 1863. Az ideiglenes
alpokon ugyan ideiglenesen összealkotott bizottság mart.
24-én reggeli 9 órakor kezdetette meg második tűlését, mi-
kor is az előbbi napon tartott tűlés jegyzőkönyve felolvasása
és hitelesítése után, elnök ideiglenes főkirálybírói helyettes
ur ő mlga által az 1861. dec. 12-én kelt korlátnoki utasítás
23, 24 és 64-ik §§ lyei értelmében megnevezett, azonban
csak is a királyi megerősítés alá tartozó hivataloknak elnöki
kijelölés útján betöltésű tűzvé ki, egyntal az erre vonat-
kozó kormányzéki rendeletet is felolvasatatta, a bizottsági
tagok, kik a régi gyakorlatot, nem csak, hanem tisztá tör-
vényen alapuló jogot is ismerték, ezen eljárás s illetleg
rendelet következtében nagyon is meglepettek, miért is nem
maradhatott egyéb teendő fenn, mint a következő jegyző-
könyvre veendő nyilatkozatnak indítványozása: „A bizott-
mány egyfelől nem tartja magát oly alpokon összeállítva,
a nép oly kifolyásának, hogy a tisztjait jogát gyakorol-
hatná; másfelől, ha jogosult volna is, ily a székegy szabad-
választási jogot megsemmisítő, megsemmisítő alpokon a nép
jogai megsemmisítésében részt venni nem kívánó; és ezen
indítványtételre az illető tagársunkat ösztönözte azon körül-
mény is, hogy egyntal a dultó állomásoknak betöltése is
nem rendeltetett el; azonban a fenebb idézett indítvány ellen
az ideiglenes elnök ur erősen tiltakozott, s kinyilatkoztatta:
hogy ha többséget nyerend, a nyilatkozat ellenére is a vá-
lasztást keresztül viendi, minnek következtében szavazatra
bocsátotta az ügyet, s így kitérte, hogy a 42 választott
képviselő egyhangulag a jegyzőkönyvi nyilatkozat mellé, s
igy a választás ellen szavazott, míg csak a 14 tisztviselő,
mert a 15-ik a tegnapi tűlés után hirtelen rosszul lett, ma-
radott az elnök ur tiltakozásának s illetleg számdékanak
részesre, miért is a választás elhalasztása s az idézett sza-
vatuak jegyzőkönyvre ígatása elölükileg is kimondott.

Ezután még több kormányzéki rendeletek olvastattak
fel, azonban csak a kórház és az anyaváros s né-
mely polgárai által fel veit sarz és termények árra
visszafejtetése iránt a szék által indított keresetben leklü-
dtott kormányzéki rendeletek idéztek elő hosszabb vitat-
kozást, s a kórházra nézve kimondott: miszerint a jelen
ideiglenes tisztség előkeresztetvén a feloszlottat képviselő
bizottság új által készített tervet, batározatait, azok
foganatosíthatása végett igyekeznek a magas kormány-
zó a kellő segédelmet kieszközölni; a városi község és
néhány polgárai ellen a szék által megindított keresetre
nézve pedig oda nyilatkozott, hogy miután ez a rövid al-

Az első alispáni hivatal Gergely Sándor f. hó 1-jén történt véletlen halála következtében megürült. Ezen hivatalt Pogonyi Dénes köz- és váltó-tüggyvéd vállalta el.

kormányos idő alatt is előnként kezeltett nem csak, hanem a felolvasott rendelet is mintegy csak kinevezését tárgyalja az ideiglenes főkirálybíró urnak, mint e részbeni valóságos kormánybiztosnak, a tárgyhoz jogosan hozzá nem szólhat; azonban, mivel a főkirálybírói helyettes ur szíves volt az ügyet a gyűlés tagjai elébe terjeszteni, bizalommal találta meg a gyűlés is ō mlgát, hogy a széket e jogos köveletébe partolvan az ügyet mielőbb kitisztáztatni szíveskedjék, s egyuttal az ügy minden legkisebb ágában is ömeretelt bíró s eddig is ez ügy kitisztázhatása végett felkelt bírtokait saját előnklete alatt használja fel.

Melyek után az első ideiglenes bizottmányi ülések ideje lejárván, a jegyzőkönyv hitelesítése után a gyűlés valószínűleg is bezárott.

Végre egy furcaságot még sem hagyhatok említetlenül; mondják ugyanis, hogy bizonyos uraság a gyűlést rémülettel hagyván oda, szállására érkezőn, téli ablakait rögtön levétette s a zöld zsálukat rakatta fel?! Valjón mi-féle agyrem szálhlhatta még ő tisztelt uraságát?!

Kézdi-Vásárhely, martius hó.

A katonai sorozás ma vette kezdetét városunkban, minden baj és akadály nélkül. A negyedik korosztálybeliek is előállították a sorsuzárásra. A napokban folyt le tavaszi vásáronk igen kevés közönséggel, eladni való mindazonáltal volt elég, venni pedig senki sem akart; úgy látszik, hogy a mire legnagyobb szükség van, azt nem vehet senki — pénz — semmiből, pedig már szigorú rendelet jött ki nem csak a hátralek adórt, de az ezen évi második negyed felbajtására is. Miből fizessünk csak az Isten tudja, mivel a marhavészből megmaradt kevés marhánkat sem veszi senki. A mult évi szűk termésből megtakarított kevés gabonánkat, noha az őszi vetés semmi reményt nem nyújt aratásra, eladnók, de nem veszi senki, vagy oly potom árón kéri, hogy a munkáltatás árra sem jön ki belőle. Hát a belvétezt drága mag, földbirtok jövedelme, honnan kerüljön ki? Ha kölcsön veszünk, csak 25—30 % tolara kapunk, így pedig a székely gazda rövid időn fölemlesztette kicsiny birtokát, s akkor nincs miből élni.

Ezen, a jelenre, mint jövőre valóban szomorú kilátást jósoló tudósítás után áttérek egy kissé kedvesebb tárgyra is.

A lefolyt farsangon többrendbeli tánczvigalmak voltak városunkban, mint a vidéken mind jótékony czélokra.

Előben Al-Csernátóban tartott egy igen csinos és elég népes vigalom; a sepsi-sz. gyűrgyi iskolai előjáróság által, iskolai épületnek megvásárolt Veres fogadó kifizetése, melyet tán 8,000 o. é. feltű vásároltak meg, s a kifizetésig a tőkének 10 %-toltját is aláírták. Ezen célra jóvelmezett ezen tánczestély 85 o. é. frtot. Kézdí Vásárlott ezen célra a farsang végén gyermekbál rendeztetett tisztáiüvedelme a mint hallottam 40 forint.

E mellett a kézdívasárhelyi ev. ref. egyház saját fiúiskolája részére rendezett két táncvizsgalmat, ha nem csalódom a mint az illető rendezőktől hallottam 254 új fűt jött be Melyer, a most új évben, önkéntes új évi adományok által megkezdett iskolai alaptökéhez csatoltnak batározatok, és ezzel a csak most megindult alaptöké az 1000 új fűt meg haladja. Valóban a kor szellemét felfogni tudó s a nevelés szükségét és fontosságát átértő tény, hogy a mlatsággal is népevelés ügyét ily hatalmasan segítik elő. A nevelés ügyében tett fáradságról mind a rendezők, mind pedig a buzgó közönség, mely oly szép számmal jelent meg, az méltó elismerésre és méltánylatra. Volt még egy táncostély rendezve a kantai rom. katb. iskola javára, igen szép számú közönség jelenlétében, s hiszszük ennek is tisztá jövedelmé meghaladta a 100 fűt.

Időjárásunk szép tavaszi, hó nincs mezeinken, es nem volt a múlt nyár óta, mezőnkön a vetésnek sem nyoma, s ha eső vagy hó nem lesz, tavasz vetést sem tehetünk. Szép kilátás. Ojtozi.

Hintabaza, mart. 6. 1863.

Új szőlőhegy Fintaházán.

Báthy Gábor koronás szállőművész hazánkfia életre valóságának egy új képét tette előnkbe. E helység Oldal nevű részén — mely legelőnek sem volt jó, tővisbokornál egyebet nem termett — régi osztály szerint bírt egy kised nyilat, de vett még hozzá és saját nyilacsakját mintegy hat holdnyira nagyobbitotta. 1860 tavaszán onnan a bokrokat keményen kezdete kiirtani, s helyökbbe szállőfákat ültetni. Fáradtságának jutalma a lett, hogy a mult évben már megkóstolhatta Pindus névre keresztelt új szállőhegyének termését. Egy cizilinderrel nekem is juttatott belőle, s igen kedves zamatu bortermést adott a Pindus. A hegy délnyugotak fekszik, szép emelkedettsége van és az északi szél ellen egy hegyoromtól védve. Ezért bizton lehet reményleni, hogy a gondos kéz alá került fiatal Pindus hasznos szállőhegygyé női ki magát, annyival inkább, mert a szomszéd birtokosok is ártórvén említett hazánkfia tervét, bokraikat irtani s helyökbbe szállőt plántálni kezdettek. Nevezetesen ifjabb Kocsis István mindig bével karolta, s tettelegesen pártolta a jó példával élőlmőnő hazafit. Azon hely tehát, mely ezéltől nyolcezen évvel kemény erdő volt, akkor levágatván, ez ideig csaknem haszon nélkül állott: most említett hazánfia tevékeny életrevalósága által közhasznu helylyé alakittatott.

Ezen ily nemű eljárás másokra nézve is szolgálhat mintá gyanánt. Említett hazánkfiát pedig Isten éltesse so-
kaí g, hogy közhasznú feltalálásaival hazánkat gazdagítsa, s
polgártársait jó utba igazítsa!

Berecky Farkas,
fintabázi ev. ref. lelkész.

Zilah. mártius 9.

Mióta a provisorialis tisztikar felállott, sok hivatal-változás történt; t. i. szolgabírákból lettek táblabírák, táblabírákból árvabírák, árvabírákból privát emberek; de a mit lapba közleni szükségesnek egyáltalán nem láttam. Most mindazáltal éppen tisztiválasztást írok.

Az első alispáni hivatal Gergely Sándor f. hó 1-jén történt véletlen halála következtében megürült. Ezen hivatalt Pogonyi Dénes köz- és váltó-tügyvéd vállalta el.

A polgármesterségről Polgári Lajos öreg kora miatt már régen lemondott, azzal a kikötéssel, hogy april 1-ig mégis folytatja a hivatalát; de akkor ha elfogadja is valaki, ha nem is a polgármesterséget, működését akkor egyáltalán megszűnheti. Az új polgármester Lőrinczi György.

Ez alkalommal megemlitem azt is, hogy ref. eklésiánk magát múlt hó 22-én szervezte t. i. 24 consistort választott, ez az egyházi tanács (consistorium), s a 4 utcaza 40 képviselőt, ezek s az előbbieket alkotják az egyházi gyűlést. Más- különben nálunk ez a rendszer nem igen új, csak annyiban, hogy az ezelőtti élethossziglan választott consistorok helyett most már csak három évre választatnak. Itt a mi környékünkben a legkisebb eklésiánk is consistorium s eklésiagyűlés volt és van régi időtől fogva, s így igazgatja minden anyaszentegyház a maga belligyeit.

Azt sem hagyom említetlen, hogy a helybeli consistoriumnak a professorok és állandó tanítók is rendes és szavazattal bíró tagjai.

Időjárásunk folytonosan szép, derült s igen kellemes tavaszi. Csodálatos, egy év óta egészen megváltozott az idő forgása. Na de nem úgy értem én, hanem csak így, hogy tavaly tavasszal milyen hamar kitavaszodott, azután milyen száraz nyár volt, következett bosszú őszi, s ezt befejezte kurta tél; már most szinte két hónapja, hogy tavaszodik. Bizony ha így jár az idő, még megérjük, hogy a jövő télen meleg nyarak lesznek.

A múlt heteken (mintegy 11—12 nappal ezelőtt) tisztító
filés volt. r. l.

KÜLÖNFÉLÉK.

— (Necrológ.) Özv. b. Győrffy Zsigmondné, Macskási Anna maga, gyermekei s unokái nevében szomorúan jelelti losádi báró Győrffy Józsefnek e hó 17-kén élté 41-dik évében történt halálát. Az elhunyt porai e hó 19-kén vitettek Szászvárosról Algyógyra, a családi ősi sírboltjába. Béke poraira.

— Néhány nap óta környékünk felett száraz szélviha-
rok dühöngnek, míg végre tegnap reggel havas eső ere-
dett meg.

— Az erdélyi kormányzékai tagok fizetését, feljebb akaráj emelni. A kanczellária erre nézve következő javaslatot tön: a legelső tanácsos, mint udvari tanácsos 4200 ftt; bárom tanácsos 3150; öt tanácsos 2600; öt tanácsos 2100 fttal; a titkárok fele 1470 ftt; másik fele 1260; 6 fogalmazó 840; öt pedig 735 fttal fogna több fizetést kapni.

— A bécsi lapok minisleri válsággal foglalkoznak. S a centralisták, a gr. Forgách lemondásáról kőrdő híreket, most egyszerre csekélyleni kezdik. Az „Ost. Post“ és „Oester. Ztg.“ azt mondják, hogy a válságnak vége s egyelőre nem kell valamely minisleri tag lemondásától tartani. Mind a kettő úgy nyilatkozik, hogy a válságot az erdélyi kérdés okozza, s az „Oester. Ztg.“ e mellett jó jelnek nézi, hogy az erdélyi országgyűlés létrehozásán egész erőlye dolgoznak s egybehívása még a Reichsrath összejövetel előtt remélhető. A „Fremdenblatt“ is azt mondja, hogy nem mond le senki. A „Presse“ hírei szerint azonban a válságnak még nincs vége; oka pedig, az erdélyi országgyűlés mellett a magyar országgyűlés egybehívása is, és még az az is volna, hogy Schmerling államminiszter határozottan azt kívánja Forgách gróftól, kötelezze le magát már most, hogy azon esetre, ha az erdélyi országgyűlés is nyilatkozik a reichsrathra nézve, ha tehát a kormány már képes leendő szűkebb reichsrathot formaszertlen tágabnak nyilatkoztatni, is (Forgách gr.) elfoglalja a reichsrathban helyét a minisleri padon, ekép világosan a februári alkotmány alapján állván. A „Neuste Nachrichten“ a fentebb említett centralista lapokkal ellenkezőleg azt állítja, hogy Forgách gr. lemondását njabban ismét erősebben emlegetik „jól értesült körökben, s hogy a ministerium az erdélyi kérdéssel egyszerre a magyart is el akarja dönteni, azaz a magyar országgyűlést az erdélyivel egyszerre s ugyanazon módon egybehívni. Ehhez képest a választások a 48-diki választótőrvény szerint, de a mostani ideiglen szervezett törvényhatóságok vezetése alatt történtek.

— Az erdélyi főkormányzók értesítése szerint a szomszédos országok vasmarhák egységai állapotáról Oláhországból beérkezett nyug-alanít hírek következtében az alföldi marhalétszámbiztosítása tekintetéből, a veszteglési idő Erdélynek Oláhországtól határszélén behajtandó marhákra nézve tíz napra emeltett.

— Egy külföldi lap megemlíti, hogy a bécsi udvari operaszínház énekiskolájába a növendékek legnagyobb és lejjebb része Magyarországból került.

— A „Hermannstädter Ztg.“ 1863. márt. 26-ki 73-d. számában foglaltatik a szász nemzeti gyűlésnek I. Ferenc József és a kir. Apost. Felsége, Ausztria Császára, M.

József o. cs. kir. Apost. Kancellárja, az Országgyűlésnek és az országgyűlési elnökségnek, a Magyar Királyság stb. királyai, Erdély stb. nagyjegjedelméhez intézett felirata a század nemzeti ispánjának az 1845 dec. 31-én kelt rescriptum alapján leendő előtérítéshez tárgyban.

Az országgyűlési elnökségnek, a Magyar Királyság stb. királyainak, Erdély stb. nagyjegjedelmének közölni fülösjegesrel látjuk. Lapunk különben is tud valamozva; nincs szorosságunk lapjaitokékre, mely eredeti cikkeket helyet pótolhatók.

— Benkő Károlynak Maroszeck leirása, melyet magyar akademia is dícséretre méltott, és mely saját domusunk szerint is a székeky történelemre vonatkozó érdekes okmányokat s adatokat tartalmaz, valaha csak nagyvilágot lát. Mintán sem tudományos közintézet sem egyes kiadók, ez oly fontos munka kiadását nem látták el, most a mint halljuk, bárom hazántfiának fogjuk köszönni, hogy e munka világot látna; ugyanis ifj. főkormányszéki tanácsos Fekete Sámuel és ügyvéd Sidi Elek urak magokra vállalták kifizetni a kiadás költségeit, mely a könyv árából fog nekik visszatérítettetni. Jakab ur pedig terhes elfoglaltatásai miatt vállalkozott e műve stýlénék az irodalom mostani fejlődése szerinti kibiztatására. Mindehármán székekyföld fia, s köszönetet érdemel.

egyik legkitűnőbb székely törvényhatóság történelmi kincseinek közforgalomba bocsátatásaért. Ugy halljuk, hogy most Benkő Károly Aranyosszékét dolgozza s ennek kiadását Aranyosszék két lelkes fia vállalandja magára.

Nemzeti színház. Martius 24-én, Nagy Lujza k. a. utolsó előtti fellépései: „A völgy liliuma”, dráma 5 felv. Irta Barrière, ford. Feleki Miklós. A szerelme és hitvesi kötelességei közt nagy harcokat küzdő s erős szenvedélye fölött még erősebb akarata s erénye által élete árán is diadalmaskodó, széplelkű Henriette, Mortsauf grófné, „a völgy liliuma”-nak nem kis nehézséggel járó szerepét Nagy Lujza k. a. alapos felfogással, s e felfogásnak megfelelőül kivitelével adta; annyira, hogy e mai játéka következtében ingadozóvá lett véleményünk, ha valjon a víg, vagy szomorú szerepekben otthonosabb-e? Jelesen működtek közre: Gyulai mint Mortsauf gróf, Paulay mint Vandenesse Felix, Paulayné mint Lady Ludley Arabella, Szöllösi Róza mint Emmeline, Chessel leánya, Boérné mint Lenoncourt hercegnő, Henriette anyja, s Boér mint Chessel, szóval e jeles dráma sikerült jó előadással adatott.

Martius 25-én: „Dobó Katicza.“ A czimszerepet Szőlősi Róza adta szokott kedvességével. Jó előadás.

Martius 26-án, Nagy Lajza k. a. utolsó fellépésétől a jutalomjátékául: „Korona és vérpád”, dráma 5 felv. Irta idősb Dumas Sándor, ford. Jakab István. E rég nem látott darabban Nagy Lajza k. a. a nagyravágó s nagyravágóassért s előbbi hülsen szerelméért keservesen meglakolt Howward Katalint személyesíté. Kéltékort bokréttákkal s éljenekkel fogadtatott. Mai szereplése által is, melyben, mint szintén előbbi játékaiban is, a felfogás s kivitel, a finom modor, izletes öltözködés s jó szavalás a szerep természetével szhangzó vala, arra érdemesíté magát a kisasszony, hogy szülővárosa művészetkedvelő s pártoló közönsége előtt kédes, jó emlékezetben maradjon. Gyulai is mint VIII. Henrik Anglia királya s Paulay is mint Ethelwood, dirbami herceg s H. Katalin titkos kedvese remekül játsztak, Pataki Róza is jó volt Margit hercegnő szerepében.

Martius 28 kán, Tóthfalusi Gusztáv jutalmául : „Zampa vagy a márvány-bölg” vitézi nagy opera 3 felv. zenéjét írta Herold, fordította Szerdabelyi. Rég nem adott s gyönyörű dallamaiért minden tüeménysége mellett is kedvesen fogadott dalmű. Zampa szerepét Tóthfalusi s Camillae Pajor Anna vitte, mind a ketten igen szépen énekeltek. Jó énekeltek még Dalnoki, Bokor, Láng Mari s Albisi is, s a kardalok is kielégítők voltak. Emelte a jó előadás bátarsát az operában előforduló orgonajátéknak a most legújabbban feltalált „Harmonion” nevű hangszerekeni előadása Berec Ede ur által. Közönség szép számmal.

Martius 29-kén, Orosz Ferenc, zongoraművész másod-
dik és utolsó nagy hangversenye 2 szakaszban, a mult sa-
munkban előre közlött program szerint. A négy darab kö-
zül, melyek által ezuttal művészetét a közönségnek bemutatta hangversenyző, leginkább tetszett a 2. és 5. ik szá-
alatti vagy is „Reminiscens des Puritaiu” és „Magyar dalok” című darabokban, nyghogy első ízben négyszer most
szben háromszor tapsolattott elő egymásután s éljen-
tetett meg. Kedvesen énekelt az és alkalommal színdap-
kon magát utolszor hallott Pajor Anna k. a. is egy na-
áriát a „Proféta” című dalműből s kétszer hivatott ki-
élénk éljenekkel fogadtott, e szíves éljenzés s tapsol-
által mintegy bucsuját s áldáskívánását mondá el egyezsmi-
a közönség a körülből távozóra; továbbá szépen énekelt
még Dalmói és Tótfalusi az első „Traviata” című dalm-
ból egy magánydalt, az utóbbi népdalokat, ugyszintén
férfikar-személyzet egy gyönyörű „Matróz-dal” Vocal n-
gyest, aután „Befordultam a konyhára” című népdalt la-
zólan s zen énekelte. Jelest működtet közre végre Pa-
lay s Paulayné, az első humoristikus felolvasás-formát tart-
„Magány vitézkét” cím alatt, 3 felvonásban Sapfir ut-
Lukács M.-től, szini előadások s holmi szerelmi históri-
főltt, kihíváskor pedig folytatását adva holmi élhetetlen
színezőfaló criticusok felett, melynek a darab szerzőjén-
törtézkodási helyén tán sokan lehetnek; az utóbbi Arany-
nosnak „Zach Klára” című költeményét szavalva el. Szó-
élvezetes este vala, csak kár hogy nagyobb közönség n-
részesült az élvezethen.

NYILT POSTA. H. L. urnak Háromszékre : Jeles k
lése már meg van előzve, a gróf Kálnoki szép tollal i
feliratát is kaptuk, s még táplál a remény, hogy legal
ez egyet közreadhatjuk.

K. K. urhoz Fogarasha. Szives ajánlatát köszönettel veszzük, azonban kényelmesb uton gondoskodtunk a hogy ama gyűlés eredményéről olvasóinkat értesítheassuk.

A. R. v. H. orvos urhoz -M. Vásárhelyre. Beküldt a nyilatkozata magánúgy levén, csak a „nyílttérben“ a s kott díj beállítására s a személyek, valamint a beállításra tételek kihagyásával közölték. Egyébként a cikkek nyomtatott sort adja ki, minek díja annak honolón látni

F. E. urhoz Fogarasz. Beküldött nyilatkozata szerint a „nyílttér” be tartozik, hol csak a feltételek teljesítését képest áll hatalmunkban a közlés. 15 sorra számíthatni.

POLITIKAI HIREK.

ANGOLORSZÁG. A „Spectator” szerint a „Times” mosolyog a közvélemény azon kijelentésén, mely a Guild-meetingben szabadságot követel a czártól a lengyelek számára — hajós sereg nélkül. Ha Ausztria elhatározta, hogy Franciaországot tetteleg gyámolítja, a játék megnyerve, mert Porozország nem mozcsozhat és a lengyeleknek csak puskára, pénzre és tűzéregre van szükse, mindezt nagy mennyiségben fognának kapni. Ha Kurlában 50,000 francia van s Galicia a lengyelek erősségegyveritára marad, Oroszországnak nem volna mit tenni, békét kötni minél előbb. De ha a lengyeleket dőlrel fegyverzik, ha fegyvereket csak rejtett utakon szerezhetnek, az Oroszország kiirtja őket, mielőtt Franciaország oda segítségükre. A „Press”, conservatív lap, mindent a diplo-

tiától remél Lengyelországra nézve. A „Morning Post” azt következteti Billant beszédéből, hogy congressus lesz a lengyel ügyben. Az „Europe” azt írja, hogy Russel lord azon körülgörnyére, mely a következő követelést foglalta magában: 1) Azonnali amnestia. 2) Az I. Sándor csár által 1815-ben a lengyelek javára tett ígéretek teljesítése. 3) A lengyel országgyűlés azonnali egybehívása: Oroszország tagadó választ adott.

A „Daily News” inti az orosz csárt, hogy ne higgyen a „Times” békecsalogatásainak. A „Times” a Krimháború előtt is azt mondta, hogy Törökországot egy töltést sem veszített Anglia; Miklós csár hitt a „Times”-nak s ugyan felült vele. II. Sándor csár most hasonló veszélyben forog. London, martius 26. A „Times” szerint Sonderburg-Glücksburg Vilmos herceget, Keresztély dán herceg második fiát a görög trónra ajánlják. A „Times” e jelöltséget pártolja.

FRANCIAORSZÁG. Az „Opinion Nationale” (Napoleon hg közlönye) nyíltan háborúra izgat: százezer fegyver! Ötvenezer ember! Indulj! Ki ellentünk? Csupán Oroszország; no, talán még Poroszország. Anglia nem; inkább még tapsolni fog nekünk. Ausztria? szintén örülni fog, ha az oroszot megverjük, s talán még többet is tesz. De szövetségünk Svédországgal az orosz ellen, és Dánországgal a porosz ellen.

E haditervet ugyan a „France” kineveti. Azt mondja: Oroszország 60 millió ember, ez 800,000 katona; Poroszország 25 millió ember, ez 500,000 katona: tehát ellenünk van 85 millió ember, azaz 1,300,000 katona. — Svédország 4 millió lakos, ez 40,000 katona; Dánországgal 2 millió lakos, ez 20,000 katona: tehát mellettünk van 6 millió ember, azaz 60,000 katona s b, a „France” pedig a kormány nevében szól. Tehát Napoleon császárral Napoleon herceg, azaz a háború ellen. De tudjuk—mond a „M. Sajtó” szemleirője—hogy soha sem voltak jobb barátok a császár és a herceg mint éppen most. S olvastuk, hogy Poniatowski hg Párisból Svédországba ment (s aligha küldetés nélkül) és ott lelkesedéssel, kiváltságással stb. fogadták. Vajon nem függ-e össze az „Opin. Nat.” cikkekkel. Vajon nem az-e feladata e lapnak, hogy kimondja azt, mit a „France” elhallgat, sőt megczafol? Az idő majd megmutatja.

Páris, martius 25. A „France” egy a szerkesztőségi titkár által aláírt cikket közöl, mely szerint Metternich hg. Bécsből oly biztosításokat hozott volna magával, melyek a lengyel kérdésnek méltányos megoldását engedik remélni. A bécsi kabinet bajlandónak mutatkozik a diplomatai mű-

küdeshez hozzájárulni, mindön Franciaország kezdeményezését pártolja. Nem lenne meglepő hát, ha már is egy congressus lehetőségét látjuk, mely mindazon (8) hatalmas-ságokat egyesítene, melyek a bécsi (1815-i) szerződést alá-írták.

A „Constitutionnel” is sürgeti a kormányokat cselekvésre a lengyel ügyben. „E nemzetnek ereje van—ugy-mond— hogy éljen s ömaga kormányozza magát.”

A „Pays” szerencsét kíván Franciaországnak, hogy Ausztria késznek nyilatkozott a diplomatai lépésekhez csatlakozni.

OLASZORSZÁG. Garibaldi elhagyni készül Caprerat, s a szárazföldön megtelepedni. A szigeti lég nem kedvez egészségiének.

NÉMETORSZÁG. Berlin, mart. 26. Pétervári legújabb tudósítások szerint Gorceakoff hg. a nyugati hatalmak követelnek azon világos nyilatkozatot tette, hogy jelenleg, miután a lengyel felkelés levertek tekinthető, Sándor csár igyekezi fog az osztozkodásban részt vett két hatalmassággal egyetértve lengyel alattvalóinak oly intézményeket adni, melyek Európa előtt tannagulatul szolgálhatnak, hogy az orosz kormánynak lengyel alattvalói jölte nem kevésbé fekszik szíven, mint saját oroszainak boldogsága. Ezen kívül az általános amnestia, habár meg nem ígértetett, de kitárába helyeztetett.

Egy Berlinbe érkezett kiewi magán levél szerint az ottani főkörmányzó tetemes katonai erőt küldött a határra, mivel az a tudósítása érkezett, hogy két ezerből álló lengyel legio jöved Beszarábián át (Törökországból s a Dunafejedelemségekből) Lengyelországba.

OROSZ- és LENGYELORSZÁG. A lengyel felkelő csapatok fölötti parancsnokságot a központi bizottmány Visocky tábornokra ruházta.

A „Bresl. Ztg.” Kalischből kapott tudósítások nyomán azt írja, hogy folyó hó 22-kén Konnin-nál ütközet történt melyben az oroszok nagy veszteséget szenvedtek, 4 tiszt és 60 kőzkatona esett el; Wittgenstein herceg megsebesülve a felkelők által elfogott s 23-án Brunner tábornok parancsnoksága alatt Kalischből csapaterősítések küldettek.

Lemberg, mart. 25-ki tudósítás szerint Czechowski törzsevel együtt átlépett. Hadtestének vesztesége holtakban és sebesültekben igen nagy.

Ujabbak. London, mart. 28. A ma éjjeli alsó házi ülésben Palmerston lord különböző interpellatiók kö-

vetkezében nyilvánítá, hogy a bécsi szerződést aláírt hatalmak közt a Lengyelország ügyébeni alkudozások még folyamatban vannak.

Bécs, mart. 28. A mai „Botschafter” jelenti: Forgách grófnak, mint a mostani birodalmi miniszterium tagjának hivatalban maradása többé alig jó kétség alá; ellenben hire terjed, hogy Apponyi gróf országbíró vis-sza fog lépni.

Bécs, mart. 28. Ausztria határa megsértése-ért reclamált Oroszországnál. Elégtételt kíván az eddigi kihágásokért s biztosítást, hogy ezután területe kiméltet-ni fog.

Langiewicz Brünnbe beljebbezetteti s be-csület szavára, hogy a várost nem fogja elhagyni, szabadon járhat, kelhet. Pusztowojtow kisaszszony (női segéde) is oda megy s iöbbsen tisztjei közül.

Krakó, mart. 28. Mielencki sehei következ-tében Gnesenben meghalt. Kielce-nél 1000 felkelő mu-takozott, kik a Swienty-Krzyz hegységben szervezték magokat. Az oroszok Kielce ellen vonulnak. A lengyel határszélről továbbá hirdetik folyó hó 26-káról, hogy a felkelők a plocki és augustowoi kerületben 1000 minie puskából álló küldeményt kaptak. Varsóban két kém az utcán törrel leszarott.

A „Köln. Ztg.” azt a hirt közli Bécsből folyó hó 27-ről hogy Franciaország a nagy hatalmasságok köve-tei előtt, a városi hercegségnek teljes függetlenségét indítványozta Leuchtenberg herceg mint független ha-talmu király alatt. Poroszország s Ausztria, Posen és Gácsország birtokában maradjanak meg.

Távirati tudósítás a bécsi börzéről

Martius 28-kán: Nemzeti kölesön 81.55. 5% Metalliques 76.—. Bank-részvény 796.—. Hitel-részvény 212.40. Váltó Londonra 111.90. Ezüst 111.25. Arany 5.34.

Martius 28-kán: Urbéri kárpótlási kötvény: Magyar országai 75.—. Erdélyi 72.—.

T. és felelős szerkesztő DOZSA DÁNIEL.

H I R D E T É S E K.

(67) Eladó lóher-mag. (1—1)

Igen finom, vöröss virágu francia friss lóhere „több mázsa mag” van el-adó **Sófalván.** (Beszterce mellett) Zsombori János udvarában mázsaia 32 f. o. p.

(68) (1—2)

BÜKKÖNY-MAG kapható közepkapu helyén lévő gabona ke-reskedésben.

(69) (1—2)

Nagy-Nyulason Kolozsmegyében a birtokosságot külön illető, valamint a falu köz-ségével közös három havi kormarállási jog együltt, három vagy több évre is haszon-bérbe kiadandó. Az árverezés történik helyben Nagy-Nyulason április 15-kén délelőtt 10 órakor 1863.

(65) (2—3)

Jakab szabadalmazott Malma!

Melylyel öránként 6 % hat köböl törökbúzáat főleg pedig mindennemű gabonát lehet örülni, egyszerű szerkeszténél fogva tetszés szerint mindenütt felállítható, a szokott víz-vagy gőzerővel szijjak által hajtható lévén, csakis egy négyszög termértékű helyet fog-lal el, hét mázsa nehézségi, a javításoknak nincs kitéve, rendeltetése helyére öszveál-litva s megörbálva küldetvén el, a t. ez. mezei gazdáknak annyival is inkább ajánlható, mivel **arra aránylag nagyon jutányoson van szabva.** Mindennemű e tárgyban, valamint más gépek megrendelése iránti megbízásokat jótállás mellett elvállal

G. JAKAB Pesten.

(66) (2—3)

MOCS helységében a báró WESSELENYI FARKAS ur **piaczi nagy foga-dója,** évenként kétszer tartatni szokott országos vásár jövedelmeivel együtt, jelen év ápr-ilis 24-től jövő 1864-ik év ápril 24-éig egy évre **haszonbérbe** adandó. A feltételek iránt értesíltetni **Mocsos t.** Ágotha Elek urnál, **Kolozsvárt** a belkirály utcában 17 szám alatti háznál.

A kedvelt, kölmes és valóságos Schnéberg-féle növényyszörp

hűlés, hasnehezség, köhögés, és torok hűlési bajokban főleg a mej- és tüdő beteg-ségeknben nagyon ajánlatos enyhítő szer: Kapható üvegenként 1 fnt 26 kr-ával oszt. értékben.

Hasonlólag a bizományos urak által megrendelhető: **Tyukszem-tapas,** a legjelesebb nemű, es. kir. fő orvos **SCHMIDT-től, skatujánként 23 uj kr.**

Dr. BÉRnek, ideg erősítő kivonat szere, az ideg- és test erősítésére, **70 kr-ál** oszt. értékben.

Csukamáj-olaj LOBRI és PORTONTól, egy valódi és **BERGER** or-vos vegyész-től a skrofulákba és bőrkütiésekbe sat. ajálta, **egy üvegecske ára 1 fnt** oszt. értékben.

Orvos **VILHELM-nek, egészség alma-bora és alma-eczetje,** egy igen jeles szer a gyomor bajokba gyakori dugulásoknál, mej-güresüknél, szorulásoknál, vértulásoknál és köszvénybe **50 kr-ával** oszt. ért.

Görce- és gyomor-lapdaosok, orvos és tanár **GIRÁMED-től skatujája 88 kr** oszt. értékben.

Mindezek találhatók **BITNER GYULA** Glogniczi gyógyszerésznél mint főraktárosnál. (56)

Nyomatott az ev. ref. fótáda betűivel. (Bel-farkasutca 74 sz.)

STEIN JÁNOS

könyvkereskedésében Kolozsvárt, **Wittich József-nél** Maros-Vásárhelyt, **Dobray Nándornál** S.-Udvarhelyt, **Barthos Domokos-nál** S.-Szentgyörgyön kapható:

Növendék ifjuság ima-könyve.

Hitben megerősödött protestáns fiak és leányok számára írta **Medgyes Lajos.** Ára: nyomtató velin papíron, bórbe kötve, tokkal, 1 fnt. Diszkiadás, író-velin, bórbe kötve arany metszéssel, tokkal, 1 fnt 50 kr.

Az ember Tragédiája

dramai költemény. Írta **Madach Imre** II. tetemesen javított kiadás. Ára 1 fnt 80.

Erdély nagyfejedelemség hivatali tiszti névtára 1863-dik évre

hozzájárul a rendeletek és intézkedések tára, Erdély alkotmányos felosztása s helység-neveinek betűsoros jegyzéke. Ára 2 fnt.

A hohér kötelei. Regény. Írta Petőfi Sándor. Uj lenyomat. 80 kr.

Átalános áruisme. Kereskedelmi és reáltanodák, magántanulók, valamint kereskedők, iparosok és mezeigazdák számára. Több jeles német mű után szer-keszték, Róser Miklós és Schandl Sándor. 1 fnt 20 kr.

Kalvin. Történeli regény. Írta König Ti-vadar. Fordította Rajkai F. J. 3 köte: 3 fnt 60 kr.

Egy komoly szó hazánk izraelitáinak magyarosódása érdekében. Írta Fischer Sámuel megvizsgált rabbi. 30 kr.

A magyar birodalom, természeti vi-szonyainak leírása. A magyar tudomá-nyos akadémia megbízásából készítette. Hunfalvy János. I. 1. Ára 1 fnt.

A „Pickwick club” hátrabagyott irat-jai, melyek a club levelező tagjainak észleleteit, veszélyeit, utazásait, kaland-jait és vidor elményeit hű leírásokban tartalmazzák. Írta Dickens (Boz) Ká-rolly. Angolból fordította Huszár Im-re. 4 kötet. Ára 4 fnt.

Delejtű. Az orvosi tudomány homályai-ban, a mivelt közönség számára. Írta dr. Verbély József. Ára 1 fnt.

A zsidók magyarhonban. Dramai elbeszélés. Írta Szentkirályi Ist-ván. Ára 1 fnt.

Szemléltető, vagyis segéd könyv a szemléltetéshez szülők, nevelők, tanít-ók, tanítójelöltek és kisedővők hasz-nálatára. Írta Fellner László. 1 f. 60.

VI-ik Henrik király. Elősz. rész. Drá-ma öt felvonásban. Írta William Sha-kespeare. Dr. Delcics Miklós eredeti angol kiadásából, fordította Kal-már Géza. Ára 1 fnt.

A politikai gazdaság kéziköny-ve. Bandrillart Henrik francia műve nyomán kidolgozta Keleti Károly. Ára 2 fnt 50 kr.

Oláh Judith. Történeli regény egy kö-tetben. Írta Dózsa Dániel. Ára 1 fnt. 20 kr.

Józsika Miklós, a két mostoha. Tör-ténelmi regény, 2 kötet. Ára 2 fnt.